

10.11.2022

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**10 Kasım 2022
Perşembe**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

10 Kasım 2022 Perşembe

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ

— Savunma Sanayii Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 114)

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

— Macaristan'ın Kimlik Kartı Hamili Vatandaşlarının Türkiye'ye Yapacakları Her 180 Gün İçinde Azami 90 Gün İkamet Süreli Turistik Amaçlı Seyahatlerinde ve Transit Geçişlerinde Vize Muafiyeti Sağlanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6368)

— İthalatta İlave Gümrük Vergisi Uygulanmasına İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar (Karar Sayısı: 6369)

— Vakıf Kültür Varlıklarının Onarımları ve Restorasyonları ile Çevre Düzenlemesine İlişkin Mal ve Hizmet Alımlarına Dair Usul ve Esaslarda Değişiklik Yapılması Hakkında Usul ve Esaslar (Karar Sayısı: 6370)

— Ticaret Bakanlığı Tarafından, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü Maddesinin (f) Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Usul ve Esaslar (Karar Sayısı: 6371)

CUMHURBAŞKANLIĞINA VEKÂLET ETME İŞLEMİ

— Cumhurbaşkanlığına, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat OKTAY'ın Vekâlet Etmesine Dair Tezkere

YÖNETMELİKLER

— Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansının Teşkilatı ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Spor Kulüplerinin Genel Kurul ve Yönetim Kurulu Toplantılarının Elektronik Ortamda Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

— Sivas Belediyesi İmar Yönetmeliği

YARGI BÖLÜMÜ

YARGITAY KARARI

— Yargıtay 10. Hukuk Dairesine Ait Karar

Zincir marketler dahil 20 teşebbüse soruşturma Aralık'ta bitecek

Rekabet Kurumu Başkanı Birol Küle, 5 zincir marketin de aralarında olduğu 20 teşebbüs hakkında rekabeti engelledikleri şüphesiyle yapılan soruşturmada nihai kararın Aralık ayında verileceğini söyledi.

Bloomberg'e konuşan Küle, zincir marketlerle ilgili soruşturma sürecini anımsatırken, "Biz aslında bu tedarikçilerle ilgili bulguları ilk soruşturmada elde etmiştik. Fakat soruşturmanın sonuna doğru elde ettiğimiz için, ilk soruşturmaya dahil edemedik. Çünkü yasal süreçte savunmalar ve soruşturmanın devamı buna izin vermedi. Dolayısıyla ikinci bir soruşturma açmak durumunda kaldık" dedi.

Küle, soruşturma heyetinin iki tespitinin bulunduğunu belirtirken, "5 zincir marketin "hub and spoke" ihlali vardı, bir tedarikçinin ise "hub and spoke" ve yeniden satış fiyatı tespiti vardı. Bu yeni soruşturmada büyük tedarikçilerin tamamına yakınında "hub and spoke" ve yeniden satış fiyatı şüphesi var" dedi. Küle 6-7 Aralık'ta yapılacak sözlü savunmaların ardından 15 gün içerisinde nihai kararlarını vereceklerini söyledi. Küle, ilk soruşturmanın sonuçlarıyla ilgili soru üzerine de "Eğer ihlal devam ediyorsa bunun biz takipçisi oluruz. Ancak şu anda ikinci tedarik soruşturması nedeniyle yoğun bir çalışma içerisindeyiz" dedi.

Rekabet Kurumu ilk soruşturmasında BİM, CarrefourSA, Migros, ŞOK ve A101'e toplamda yaklaşık 2,7 milyar TL ceza kesmişti. Bu soruşturmanın ardından yine aynı marketlerle birlikte açılan soruşturmaya Coca Cola, Pepsi, Red Bull, Şölen Çikolata, Pasifik Tüketim, Kent Gıda, Horizon Hızlı Tüketim, Haribo Şekerleme,

10.11.2022

Glaxosmithkline, Frito Lay, Eti, Düzey Tüketim Malları, Doğanay, Beypazarı Maden Suyu, Unmaş da eklenmişti.

"Oransal olarak yüksek cezalar"

Rekabet Kurumu son olarak Meta'ya Facebook, Whatsapp ve Instagram üzerinden topladığı verileri rekabeti ihlal edecek şekilde kullandığı gerekçesiyle yaklaşık 350 milyon TL idari para cezası kesmişti. Bu sürece de değinen Küle, şirketin Türkiye cirosu üzerinden verilen cezasının oransal olarak yüksek bir ceza olduğunu söyledi.

Küle, "Biz bir ihlal tespiti yaptık. Bize ihlalin ortadan kalkmasıyla ilgili tekliflerini getirecekler. Gerekçeli kararın yazımı sürüyor. Bu tamamlandıktan sonra 1 ay süreleri var. Bizim kararımız tekliflerini getirmeleri yönünde. Getirmezlerse ne olur konusunu şuan hiç tartışmayalım" ifadesini kullandı.

Öte yandan Kurum, bugün de çimento sektöründe faaliyet gösteren firmalarla ilgili sözlü savunmaları bugün alacak. Bu kapsamda Baştaş, Limak Çimento, OYAK Çimento, Votorantim, As Çimento, Göлтаş, Konya Çimento, Küpeliler Endüstri ve Çimsa ile ilgili savunmalar da bugün tamamlanacak, nihai kararın 2 hafta içinde açıklanması bekleniyor.

"KoopBakkal" Projesi tanıtıldı

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 2 Kasım'da duyurduğu KoopBakkal Projesi'nin tanıtım toplantısı ve imza töreni gerçekleştirildi. Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri (Tarım Kredi) Genel Müdürü Hüseyin Aydın, proje kapsamında temel ürünleri en ekonomik fiyatlarıyla tüketiciyle buluşturacaklarını belirtti.

KoopBakkal Projesi'nin tanıtım toplantısı ve imza töreni TESK Konferans Salonu'nda gerçekleştirildi.

Proje, Tarım Kredi Kooperatif Marketleri bünyesinde uygun fiyatlarla sunulan ürünlerin Türkiye genelinde yaygınlaştırılması ve bakkal olarak faaliyet gösteren gerçek veya tüzel işletmelerin desteklenmesi amacıyla verilecek bayilikler kapsamında bakkalların da satış kanalına dahil edilmesi için oluşturulan geniş tabanlı bir işbirliği olarak tanımlanıyor.

Törene, Halk Bankası Genel Müdürü Osman Arslan, Tarım Kredi Genel Müdürü Aydın, Kredi Garanti Fonu (KGF) Genel Müdürü Erdal Erdem, Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri Birlikleri Merkez Birliği (TESKOMB) Başkanı Abdülkadir Akgül ve Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK) Başkanı Bendevi Palandöken katıldı.

Tarım Kredi Genel Müdürü Aydın, burada yaptığı konuşmada, projeden hükümet ve vatandaşın beklentisinin yüksek olduğunu belirterek, "Daha çok tüketiciye ulaşmamız

10.11.2022

arzu ediliyor. Aslında KoopBakkal Projesi'nin kökeninde daha çok müşteriye ulaşabilmek gayesi de var." diye konuştu.

Aydın, proje ile bakkalın iş yapma şekline müdahale edilmeyeceğini belirterek, işletme içindeki bir alanın tahsis edilerek ürünlerin orada satılacağını kaydetti.

Projeye depo ve lojistik konusunda yetkin oldukları illerden başlayacaklarını anlatan Aydın, projeye katılacak bakkal sayısının 2023'ün ilk yarısında 1000'i bulacağını bildirdi.

Ortalama bir markette 1400-1800 kadar ürün olduğunu, bu ürünlerin 600'ünü Tarım Kredi'nin üretebildiğini bildiren Aydın, amaçlarının markette bulunan ürünlerin tamamına yakını üretebilmek olduğunu kaydetti.

Aydın, proje kapsamında temel ürünleri en ekonomik fiyatlarıyla tüketiciyle buluşturacaklarını belirtti.

Projeden yararlanmak isteyenlerin en az 5 yıl süreyle bakkal işletmesi gerektiğini aktaran Aydın, projeye dahil olmak isteyen bakkallara yönelik oluşturulan metrekare koşulunun esnetilebileceğini söyledi.

- "300 bin liraya kadar limiti olan kredi kartı tasarladık"

Halk Bankası Genel Müdürü Osman Arslan, ülkenin kararlı politikalarla büyümeye devam ettiğini aktardı.

Kamu ve özel sektör yatırımlarıyla ülke refahını artırıcı atılımların devam ettiğine dikkati çeken Arslan, "Kaliteden ödün vermeden üretilen ürünlerin uygun fiyatlarla halkımıza sunulması hedefiyle uygulamaya konulan girişimci ve esnafı merkeze alan bu proje, bankamızın önemli paydaşlarına destek vermeyi amaçlamaktadır." ifadesini kullandı.

Arslan, bankaya finansal destek için başvurulara, raf alımı, tadilat harcamaları ile yazar kasa alımları için 200 bin liralık bir kredi desteği sunacaklarını belirterek, Tarım Kredi'den alınacak ürünlerin finansmanı için ise kapalı devre çalışan 300 bin liraya kadar limiti olan kredi kartı tasarladıklarını söyledi.

Kredi kartı kullanmak istemeyenler için internet ortamından dijital destekli finansman imkanı sunacaklarına işaret eden Arslan, "Esnaf Kredi Kefalet Kooperatifleri kapsamında kredi kullanan bakkal esnafımız yıllık yüzde 7,5 faiz ile finansman sağlayabilecek, bu kapsamda üye olmamış olan ya da başka bir şekilde bu finansmana erişmeye ihtiyacı olan esnaflarımıza ise 24 aya kadar sabit oranlı yıllık 11,75 faiz oranında finansman desteği sağlamış olacağız." diye konuştu.

- "Yeni işletme modelleriyle bütün eksiklikler giderilecek"

TESK Başkanı Palandöken de KoopBakkal Projesi'nin önemini vurgulayarak, "Nihai tüketiciye en yakın olan bakkallar aracılığıyla ürünlerin mutfaklara daha ucuza girmesinin sağlanması güvenilir bir ürün olarak devletin desteğiyle önemliydi. Paydaşlar elini taşın altına koydu. Finans konusunda Halk Bankası, KGF, TESKOMB ve Konfederasyon olarak protokolü imzalayacağız." ifadesini kullandı.

Bankaların ve devletin arkalarında olduğu sürece bütün meselelerin hallolacağını dile getiren Palandöken, "Dünyanın dört bir yanında gıda ve enerji sıkıntısı var. Esnafın da sıkıntısı var, taleplerimiz zamanla yerine getirilmeye devam ediyor. Projenin başlangıç aşamasında raflarda, 132 kalem ürün satılacak. Yeni işletme modeliyle bütün eksiklikler giderilecek." değerlendirmesinde bulundu.

- "Zarar eden bakkalın kredisini biz ödeyeceğiz"

TESKOMB Başkanı Akgül de esnaf ve sanatkarlar için büyük marketlerle mücadele etmenin oldukça zor olduğunu belirterek, şunları kaydetti:

"Bunun için yıllarca mücadele edildi. Bu proje esnafın işini elinden almak değil, büyük marketle mücadele etmesini faydalı hale getirecek bir çalışma. Projeye 'Acaba Tarım Kredi Kooperatifleri devlet imkanlarıyla esnafın yerini mi alacak' endişesini de ortadan kaldırılabilecek. Şartları taşıyan ve talep eden bütün bakkallar bu krediye ulaşabilecek. Ayrıca zarar eden bakkalın kredisini biz ödeyeceğiz."

- Projeyi Cumhurbaşkanı Erdoğan duyurmuştu

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan 2 Kasım'da partisinin TBMM Grup Toplantısı'nda KoopBakkal Projesi'nin başlatılacağını duyurmuştu.

Erdoğan, söz konusu proje için "İlk etapta 6 şehrimizde 250 noktada uygulamaya başlayacağımız KoopBakkal Projesi'yle de vatandaşlarımıza temel tüketim maddelerini, bakkal formatındaki satış yerlerinde ulaştırmayı planlıyoruz. Büyüklükleri 75 ila 150 metrekare arasında olacak, sayılarını da 1000'e çıkaracağımız bakkallarımız, bu alanda faaliyet yürüten vatandaşlarımız tarafından işletilecek. KoopBakkal'ların şimdiden ülkemize hayırlı olmasını diliyorum." ifadelerini kullanmıştı.

İhracat yükünde öteleme ve iptaller başladı

İhracatta öncü gösterge olarak kabul edilen uluslararası taşımalardaki düşüş hızlandı. Bazı yük bağlantıları ötelenirken, bazılarında ise iptaller başladı. Konteyner yüklemelerindeki daralmaya bağlı olarak navlunda da gerileme sürüyor. Sınırdan geçen TIR sayısı da azaldı.

Aysel YÜCEL / SEYİR DEFTERİ

Avrupa başta olmak üzere küresel ekonomideki yavaşlamanın Türkiye'nin ihracatına etkisi giderek belirginleşiyor. İhracatın öncü göstergelerinden uluslararası taşımalarda, yükleme sayılarında düşüş hızlandı. Bazı yük bağlantıları ötelenirken, bazılarında ise iptallerin++ başladığı belirtiliyor. Düşen taleple navlunlardaki gerileme devam ederken, sektör temsilcileri kış aylarında iş hacimlerinde daha büyük düşüş yaşanmasından endişe duyuyor. Taşımacılık acentelerinin çatı kuruluşu UTİKAD'ın Yönetim Kurulu Üyesi ve Deniz Çalışma Grubu Başkanı Cihan Özkal, olağan zamanda Noel öncesi olduğu için çok yoğun ihracat yüklemelerinin olduğu bu aylarda, sevkiyatlarda dikkat çekici bir azalma olduğunu belirtti. Cihan Özkal, Avrupa ve ABD ekonomilerindeki yavaşlama nedeniyle yurt dışındaki bazı müşterilerin Türkiye'ye verdikleri siparişleri ötelediklerini, bazılarının ise siparişi iptal ettiğini dile getirdi.

ABD'li öteledi, AB'den iptal geldi

Cihan Özkal, ihracat siparişlerine yönelik iptal ve öteleme konusunda şu bilgileri verdi: "Özellikle bizim sektörde bazı planlı müşterilerimiz var. Bu müşteriler belirli bir sevkiyat programı dahilinde çalışıyorlar. İşte bu düzenli sevkiyatlarda ötelemeler

başladı. Mesela ABD’de, tekstil sektöründe faaliyet gösteren bir müşterimiz var. Her ay 20 adet 40’lık konteyner yüklüyor düzenli olarak. İlk defa bizden öteleme istedi. Ekim ayında olan yüklemesini aralık ayına almamızı istedi. Bu da teslimatın ocak ortasında yapılacağı anlamına geliyor. Siparişini iptal etmedi ama ciddi bir öteleme yaptı. Yılbaşı öncesi bir tekstil yüklemesinin bu kadar ötelenmesi hiç normal değil. Avrupa tarafında ise sipariş ötelemelerinin haricinde, iptaller de söz konusu. Azaltma, öteleme, ya da stokta bekletme eğilimi var. Bu gelişmeler önümüzdeki kışın nasıl geçeceği konusunda bizi endişelendiriyor. Özellikle Avrupa tarafından siparişlerin ötelenmesi, azalması ve iptal edilmesi söz konusu. Bu bizim için çok büyük bir tehlike. Avrupa bizim için çok önemli bir pazar” diye konuştu.

Sınır kapılarında kuyruk eridi

İhracat taşımalarındaki azalma sınır kapılarındaki çıkış sayılarına da yansıdı. Türkiye’nin Avrupa’ya çıkış kapısı olan Kapıkule’de talebin yoğun olduğu dönemlerde 2 bine yaklaşan günlük çıkış yapan araç sayısı, bu hafta ortalama 1.100’lere kadar indi. Karayolundaki ihracat taşımalarındaki yavaşlama nedeniyle yakın bir döneme kadar 10’larca kilometreyi bulan TIR kuyruğu da eridi. Bugün itibariyle Kapıkule’ye gelen bir TIR, sıra beklemeden rutin işlemlerin ardından Bulgaristan tarafına geçiş yapabiliyor. Konuştuğumuz Türkiye’nin önde gelen uluslararası karayolu taşımacılığı firma temsilcileri de özellikle kasım ayında yükleme sayılarında ve yeni talepte azalma olduğunu ifade etti.

“Resesyon başlıyor”

Rif Line Türkiye Genel Müdürü Mehmet Serkan Erdem de ihracat taşımalarındaki düşüşe dikkat çekerek, “Beklenen resesyon başlıyor, AB’de tüketim yavaşlıyor. İhracat düşüyor” dedi. Hem karayolunda hem denizyolunda iş hacimlerinde düşüş olduğunu dile getiren Erdem, “Olağan dönemlerde ekim ve kasım aylarında yoğun sevkiyat yapardık. Şimdi o iştah yok. Sevkiyatlar durgun” dedi. Erdem, gelecek dönemin belirsizliğine işaret ederek, “Avrupa’da talep ne zaman geri gelecek? Kış korkusu geçtikten sonra mı? 2023 kayıp bir yıl mı olacak? Asıl merak ettiğimiz sorular bunlar” diye konuştu.

“Lojistikçi borçta yakalandı”

Diğer yandan, lojistik sektörü temsilcileri, ihracat taşımalarındaki düşüşün pandemi döneminde büyük yatırımlar yapan şirketleri sıkıntıya sokacağını dile getiriyor. Lojistikçiler, pandemi döneminde navlundaki yükseliş ve artan talep paralelinde özellikle filo yatırımını hızlandırmıştı.

Navlunda düşüş hızlandı

Taşıma talebindeki azalmaya bağlı olarak navlun da düşüyor. Pandemi tarihi rekorlar kırarak 14 bin dolarlara kadar çıkan Uzakdoğu-Avrupa denizyolu konteyner navlunu, bu hafta 3 bin doların altına kadar gerilemiş durumda. Uzakdoğu-ABD ile Türkiye-Avrupa hatlarında da benzer oranlarda navlunda düşüşler yaşanıyor. Sadece konteyner navlunu değil, kuru yük navlununda da düşüş hızlandı. Pandemi

10.11.2022

döneminde 5 bin puanları aşan Baltık Kuru Yük Endeksi (BDI), geçtiğimiz aylarda 1.000 puanlara kadar gerilemişti. Endeks, sezonsal etkilerle eylül başı itibarıyla yeniden yükselişe geçerek 1.700 puanı aşmıştı. Ancak küresel ekonomide yavaşlamanın hızlanması ile BDI de yeniden düşüşe geçti. Kuru yük endeksi BDI, 1.350 puana kadar geriledi.

ATO katılım oranının en yüksek olduğu seçimin ilk aşamasını tamamladı

ATO katılım oranının en yüksek olduğu seçimin ilk aşamasını tamamladı. TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu ile ATO Başkanı Baran komitelerindeki seçimi rahat kazandı. ATO Yönetim Kurulu Üyeliği yapan Süleyman Ekinci ile Nuh Acar, komitelerinden çıkamayarak, Meclis'e girme hakkını kaybetti.

Hüseyin GÖKÇE

Üye sayısı yönünden Türkiye'nin en büyük ikinci odası olan Ankara Ticaret Odası'nda(ATO) seçimlerin ilk aşaması tamamlandı. Oy kullanmak üzere yetki belgesi alan 38 bin 568 üyeden 24 bin 455'inin oy kullandığı seçim aynı zamanda ATO tarihinin en yüksek katılımı seçimi oldu.

TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu 15 Numaralı Sıhhi Tesisat Malzemesi Satıcıları Meslek Komitesi'nden, ATO Başkanı Gürsel Baran ise 45 Numaralı Boya Satıcıları ve İmalatçıları Meslek Komitesi'nden ATO Meclisi'ne seçilirken, iki Yönetim Kurulu Üyesi seçilemedi.

Toplam 160 bin üyesi bulunan ATO'da meslek komiteleri ve meclis üyeliği seçimleri ATO Congressium'da gerçekleştirildi. Yetki belgesi alan 38 bin 565 kişiden 24 bin 455'inin oy kullandığı seçim sonucunda, 68 meslek komitesinde 1628 aday 117 liste

ile seçim için yarıştı. Toplam 420 kişinin görev yaptığı seçimde 192'si Meclis Üyesi olmak üzere 452 komite üyesi belirlendi.

İki Yönetim Kurulu üyesi komiteye seçilemedi

Kesin olmayan sonuçlara göre halen ATO Yönetim Kurulu Üyeliği yapan Süleyman Ekinci ile Nuh Acar, komitelerinden çıkamayarak, Meclis'e girme hakkını kaybettiler. Ancak seçim, İlçe Seçim Kurul'na yapılan itirazların sonuçlanmasının ardından kesinleşecek.

Seçime ilişkin değerlendirme yapan ATO Başkanı Gürsel Baran, ATO seçiminin Ankara Valiliğinin geniş güvenlik önlemleri eşliğinde huzur içinde gerçekleştirildiğini belirterek, "Odamızın asırlık birikimine ve Ahilik geleneklerine yakışır bir seçim gerçekleşti" ifadelerini kullandı.

"ATO ve Cumhuriyetin 100. Yılı"

Katılımın yüksek olmasının önemine işaret eden Baran, "Üyelerimiz, Ankara Ticaret Odası'nın sektör temsili noktasında öneminin farkındalığı içerisinde Odasına sahip çıkarak, bugüne kadar yapılan en geniş katılımlı seçimi gerçekleştirdi ve 68 Meslek Komitesi'ndeki temsilcilerini seçti. Bu seçim, gelecek yıl Cumhuriyetimizle birlikte 100'üncü kuruluş yıldönümünü kutlayacak olan Ankara Ticaret Odamızı yönetecek reel sektör temsilcilerinin belirlenmesi açısından ayrı önem taşıyordu. Bu seçimlerin kaybedeni olmadı. Kazanan ise üyelerimiz ve Ankara oldu. Ülkemiz ve iş dünyamız için hayırlı, uğurlu olsun" diye konuştu.

Yapılan itirazların sonuçlandırılarak seçim sonuçlarının kesinleştirilmesinin ardından ATO Meclis Üyeleri bir araya gelerek ATO Başkanı, Yönetim Kurulu üyeleri, Disiplin Kurulu ve TOBB delegelerini seçecekler.

Turan: Düşük faiz politikasının amaçları tekrar ele alınmalı

TÜSİAD Başkanı Orhan Turan, İstanbul'da yapılan 14. Rekabet Kongresi'nde finansmana erişim sorununa işaret etti. Turan, yatırımların yapılabilmesi için finansmanın sadece elverişli koşullarda olması değil finansmana erişimin de gerekli olduğunun altını çizdi.

TÜSİAD Başkanı Orhan Turan, yoğun regülasyonlar nedeniyle finansal kesimin kredi vermesinin daha da zorlaştığını belirterek, düşük faiz politikasının amaçlarının tekrar ele alınması gerektiğini söyledi.

Turan, İstanbul'da yapılan 14. Rekabet Kongresi'nde yaptığı konuşmada, "Politika faiz oranlarının düşürülmesine rağmen, diğer faiz oranlarıyla aradaki ilişki kopmuşsa, krediye erişimde sorunlar varsa, düşük faiz oranları ile yatırımlar finanse edilemiyorsa, üstelik enflasyon ve kurlardaki sorunlar devam ediyorsa düşük faiz politikası ile hangi ekonomik amaçlara nasıl ulaşılacağına bir kez daha ele alınmasına ihtiyaç olduğunu düşünüyoruz" dedi.

Turan, yatırımların yapılabilmesi için finansmanın sadece elverişli koşullarda olması değil finansmana erişimin de gerekli olduğunun altını çizdi.

Enflasyon dinamiklerinin son 4-5 yıldır belirgin düzeyde bozulduğunu belirten Turan, ayrıca enflasyonla mücadelede para politikasının yanı sıra, mali politikalar ve sektörlere dönük yapısal politikalarla Türkiye ekonomisi üzerindeki "enflasyon kamburunun" atılması gerektiğini kaydetti.

Küresel piyasalarda gözler ABD'nin enflasyon verilerinde

Küresel piyasalarda, kripto para piyasasına yönelik endişeler, Çin'de artan vaka sayıları ve ABD'de ara Kongre seçim sonuçlarına ilişkin belirsizlikle negatif bir seyir izlenirken, gözler bugün açıklanacak ABD'nin enflasyon verilerine çevrildi.

Küresel piyasalarda, kripto para piyasasına yönelik endişeler, Çin'de artan vaka sayıları ve ABD'de ara Kongre seçim sonuçlarına ilişkin belirsizlikle negatif bir seyir izlenirken, gözler bugün açıklanacak ABD'nin enflasyon verilerine çevrildi.

ABD Merkez Bankası'nın (Fed) aralık ayı toplantısına ilişkin belirsizlik sürerken, beklentilerin şekillenmesi açısından bugün açıklanacak ABD'nin ekim ayı enflasyon verileri kritik önem taşıyor. Ülkede enflasyonun ekimde aylık yüzde 0,4 olması, yıllık enflasyonun ise yüzde 8,2'den yüzde 8'e inmesi öngörülüyor.

Fed'in ekonomiyi soğutmak için uyguladığı agresif sıkılaştırma adımlarının etkisinin ölçümleneceği veride, yıllık enflasyondaki düşüş beklentilerinin gerçekleşmesi durumunda, Banka'nın aralık ayında faiz artırımı büyüklüğünü 75 baz puandan 50 baz puana indireceğine dair fiyatlamaların güçleneceği tahmin ediliyor.

FAİZ TAHMİNLERİ

Halihazırda para piyasalarında Fed'in aralık ayı politika faizi artırım büyüklüğüne ilişkin beklentiler 50 baz puan için yüzde 54 ve 75 baz puan için yüzde 46 düzeyinde bulunuyor.

Öte yandan ABD'de ara seçimlerin ilk sonuçlarından, Kongre'yi kimin kontrol edeceği henüz netleşmedi.

Cumhuriyetçilerin, Kongre'nin Temsilciler Meclisi kanadını kontrol etmesine hala kesin gözüyle bakılırken, Senato'da ise Demokratların umulmadık şekilde direnmesi pay piyasalarında risk iştahının düşmesine neden oldu.

Analistler, ABD Temsilciler Meclisi'nin kısa süre önce borçlanma tavanının geçici olarak yükseltilmesini öngören yasa tasarısını onayladığını belirterek, seçim sonuçları netleştikten sonra borç tavanı hesaplaşmasının piyasaları sarsabileceğini belirtti.

KRİPTO PARA PİYASASINDA DEPREM

Kripto para piyasalarının istikrarına yönelik endişeler ise gündemin üst sıralarına yerleşti.

Dünyanın en büyük kripto borsası Binance dün rakibi FTX'i satın almaktan vazgeçtiğini duyururken, ABD'de FTX'in likidite sıkışıklığı sırasında müşteri fonlarını nasıl yönettiğini araştırmak üzere soruşturma açıldığını bildirildi.

Bu gelişmelerle Bitcoin'in fiyatı 15 bin 555 dolarla iki yılın en düşük seviyesini görürken, iki günlük kayıp yüzde 22'yi aştı.

Dün New York borsasında satıcı bir seyir izlenirken, Dow Jones endeksi yüzde 1,95, S&P 500 endeksi yüzde 2,08 ve Nasdaq endeksi yüzde 2,48 değer kaybetti.

Dolar endeksi dün yüzde 0,8 yükselişle 110,6'yı görmesinin ardından bugün 110,2'de dengelendi.

ABD'nin 10 yıllık tahvil faizi ise 3'üncü işlem gününde de değer kaybederek yüzde 4,08'e geriledi.

ABD'nin endeks vadeli kontratları yeni güne ise alıcılı başladı.

AVRUPA'DA RESESYON KAYGILARI ARTIYOR

Avrupa tarafında, teknoloji şirketlerinden arka arkaya gelen işten çıkarma haberleri resesyona kaygılarının artmasına neden olurken, düşen petrol fiyatları ve mevsim normallerinin üzerinde seyreden hava sıcaklıkları enerji krizine ilişkin endişelerin geri plana atılmasını sağladı.

Bu gelişmelerle dün Avrupa borsalarında satıcı bir seyriz izlendi. Almanya'da DAX 40 endeksi yüzde 0,16, Fransa'da CAC 40 endeksi yüzde 0,17 ve İngiltere'de FTSE 100 endeksi yüzde 0,14 değer kaybetti.

Euro/dolar paritesi yüzde 0,2'lik artışla 1 kritik eşiğinin üzerinde seyretebilmeye devam ederken, Avrupa'da endeks vadeli kontratlar yeni güne satıcı başladı.

ASYA'DA SON DURUM

Asya'da Çin'de artan yeni tip corona virüsü (Kovid-19) vaka sayıları endişe kaynağı olmaya devam ederken, Çin'in üçüncü büyük şehri Guangcou'da yaklaşık 5 milyonluk nüfusu etkileyen kısmi kapanmaya gidildi.

Emsallerinin aksine ultra gevşek para politikasını sürdürmesi ve zayıf yene müdahaleleriyle tartışmaların odağında bulunan Japonya Merkez Bankası (BoJ) Başkanı Haruhiko Kuroda ise görev süresinin gelecek yılın nisan ayında sona ermesinin ardından bir dönem daha atanmak istemediğini söyledi.

Hafta başında Çin'de karantinaların kaldırılacağı haberleri ile 98,9 dolar seviyelerinden düşüşe geçen Brent petrolün varil fiyatı, dün petrol stoklarında artışa işaret eden verilerle aşağı yönlü hareketine devam ederek Asya işlemlerinde 91,9 dolara indi.

Bu gelişmelerle Asya borsalarında yeni günün düşük risk iştahıyla başladığı görülürken, kapanışa yakın Çin'de Şanghay bileşik endeksi yüzde 0,7, Japonya'da Nikkei 225 endeksi yüzde 1 ve Hong Kong'da Hang Seng endeksi yüzde 2,1 değer kaybetti.

DOLAR/TL 18,59'DAN İŞLEM GÖRÜYOR

Yurt içinde dün BIST 100 endeksi 4.426,62 puanla tarihi zirvesini görmesinin ardından gelen kar satışları ile kazançlarını geri verse de kapanış rekorunu yüzde 0,02 geliştirerek 4.360,96 puana taşıdı.

10.11.2022

Dolar/TL ise dün yüzde 0,3'lük artışla 18,5876'dan kapanmasının ardından, bugün bankalararası piyasanın açılışında 18,5970'ten işlem görüyor.

Analistler, kripto para piyasasına yönelik endişeler, Çin'de artan vaka sayıları ve ABD'de ara Kongre seçimine ilişkin belirsizlikle küresel pay piyasalarında risk iştahının azaldığını söyledi.

Bugün ABD'de açıklanacak enflasyon verilerinin piyasaların yönü üzerinde belirleyici olacağını aktaran analistler, yurt içinde ise işsizlik oranı ve haftalık para ve banka istatistiklerinin takip edileceğini bildirdi.

Analistler, teknik açıdan BIST 100 endeksinde 4.500 puanın direnç, 4.280 ve 4.220 seviyelerinin destek konumunda bulunduğunu ifade etti. (AA)

Kısacık ömrüne kocaman bir ülke sığdıran Büyük Öndere...

Alaattin AKTAŞ

10 Kasım 2022 Perşembe

Hani hızlandırılmış filmler vardır ya, Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk de hayatı sanki öyle yaşamış gibi...

Sanki ömrünün uzun olmayacağını hissetmiş de bu kadar zamanda ülkem için ne yapabilirim dercesine koşturmuş gibi...

Bir anlamda hayata atıldığı yaşı 21 kabul edin.

Harp Okulundan teğmen rütbesiyle mezun olduğunda yıl 1902'dir. Yaş 21...

Çanakkale zaferini kazandığında yıl 1915'tir. Yaş 34...

Samsun'a ayak bastığında yıl 1919'dur. Yaş 38...

Türkiye Büyük Millet Meclisini kurduğunda yıl 1920'dir. Yaş 39...

Cumhuriyeti ilan ettiğinde yıl 1923'tür. Yaş 42...

Ve aramızdan ayrıldığında yıl 1938'dir. Yaş 57...

1902'den 1938'e; 36 yıla neler sığmış neler...

Bu topraklar esaretten kurtarılmış, üstünde yaşayan Türk toplumuna armağan edilmiş.

Koskoca bir ülke kurulmuş.

Hem de öyle sağlam temeller üzerine kurulmuş ki, bunca yıl boyunca içten, dıştan; sağdan, soldan onca çekiştirmeye ve yıpratma çabasına rağmen ayakta kalmış.

En başta kadınlar...

Büyük Öndere en başta minnet duyması gereken kadınlardır. Türk kadını seçme ve seçilme hakkını İsviçreli, Fransız ve Belçikalı kadınlardan yıllar önce Atatürk sayesinde elde etti. Yalnızca seçme ve seçilme hakkı mı, tabii ki değil. Medeni Kanunda yapılan değişiklikle erkeğin çok eşlilik ve tek taraflı boşanma hakkı kaldırıldı. Kadın insan yerine konulur oldu.

Tabii ki minnet duyması gereken yalnızca kadınlar değil. Bir hanedanın tebaası olmaktansa özgür iradesiyle kendi seçtiği kişiler tarafından yönetilmekten yana olan herkesin Cumhuriyete ve bize bu yönetim biçimini sunan Atatürk ve silah arkadaşlarına minnet duyuyor olması gerekir.

Reformla geçen bir hayat

Bir hayat bu kadar mı dolu dolu yaşanır...

Bir hayatın içine bu kadar mı çok reform sığdırılır...

Bu reformları tabii ki bugünün koşullarıyla düşünmemek gerekir. Bunlar neredeyse bir asır önce gerçekleştiriliyor. Yanmış, yıkılmış, harap olmuş bir ülke... Yoksulluk diz boyu. Bilgi birikimi neredeyse hiç yok. Para yok. Üstelik Osmanlı'dan devasa bir borç kalmış.

Ama o günün koşullarında neler yapılmış neler... Bugün burun kıvrılan "**Demir ağlarla ördük ana yurdu dört baştan**" dizesi var ya, o günün koşullarında bu gerçekleştirilmiş. Sonrasında demiryolu tümünden unutulmuş zaten. Şimdi şimdi hızlı tren yapılıyor. Ama unutmayalım; bir tarafta bugünün teknik koşulları ve bilgi birikimi, diğer tarafta bir asır öncesinin...

Yine burun kıvrılan ve "**Onlar da yatırım mı**" diye küçümsenen fabrikalar. Tekstille başlanmış ve devamı gelmiş. Öyle başlamak gerekiyordu, çünkü insanların giyecek doğru dürüst kıyafeti bile yoktu.

84'üncü yıl...

Bugün Büyük Önder Atatürk'ün aramızdan ayrılışının 84'üncü yılı...

Bize bu topraklarda, dünyanın en güzel bu coğrafyasında özgürce yaşama olanağı vermiş bir lider...

Seneye kuruluşunun 100'üncü yılını kutlayacağımız bir Cumhuriyetimiz var elimizde. Bir asır geçmiş aradan ve onca yıpratma çabasına, altını oymak için onca uğraşa rağmen hala ayakta olan bir Cumhuriyetimiz...

Bu Cumhuriyeti borçlu olduğumuz bu büyük insan yalnızca savaş kazanmamış ki. İşte en başta kadınlara değer vermiş; ne yazık ki günümüzde bile hala çoğu kadın bu haklarının değerinin farkında değilse de...

“TAM BAĞIMSIZLIK ANCAK EKONOMİK BAĞIMSIZLIKLA OLUR”

Atatürk Türkiye'nin gerçek anlamda özgür, bağımsız ve güçlü bir ülke olabilmesinin temel koşulu olarak ekonomik güçlülüğün önemini hep dile getirmiştir. Atatürk'ün 1923'te yaptığı konuşmada bu durumu vurgularken söylediklerine katılmamak mümkün mü:

“Siyasi ve askeri zaferler ne kadar büyük olursa olsunlar ekonomik zaferlerle taçlandırılmazlarsa kazanılan zaferler kalıcı olmaz, az zamanda kaybedilir. Ekonomisi zayıf bir millet fakirlikten ve yoksulluktan kurtulamaz, toplumsal ve siyasi felaketlerden yakasını kurtaramaz.”

Atatürk ekonomiyle ilgili olarak başka neler mi söylemiş; özetlemeye çalışalım:

■ **Yeni Türkiye devleti temellerini süngüyle değil, süngünün de dayandığı ekonomi ile kuracaktır. Yeni Türkiye devleti cihangir bir devlet değil, bir ekonomi devleti olacaktır.**

■ Adli, mali veya askeri kapitülasyonların hiçbirini tanımıyoruz. Kapitülasyonların Türk ulusu için nasıl bir yük olduğunu tanımlayamam. Bunları diğer şekil ve isimler altında gizleyerek bize kabul ettirmeyi başaracaklarını planlayan ve hayal edenler aldanıyor.

■ **Türk tarihi incelenirse bütün yükselme ve gerileme sebeplerinin bir iktisat sorunundan başka bir şey olmadığı anlaşılır.**

■ Çalışmadan, öğrenmeden, yorulmadan rahat yaşamanın yollarını aramayı alışkanlık haline getirmiş uluslar önce onurlarını, sonra özgürlüklerini, daha sonra da geleceklerini kaybetmeye mahkumdur.

■ **Türkiye Cumhuriyetinin özellikle bugünkü gençliğine ve yetişmekte olan çocuklarına hitap ediyorum. Batı senden, Türk'ten çok geriydi. Her alanda böyleydi. Eğer bugün Batı teknikte bir üstünlük gösteriyorsa bu kabahat senin değil, senden öncekilerin affedilmez ihmalinin sonucudur.**

■ Yolunda yürüyen yolcunun yalnızca ufku görmesi yeterli değildir. Muhakkak ufkun ötesini de görmesi ve bilmesi gerekir.

Abdulkadir Selvi

Erdoğan-Bahçeli görüşmesi ve Anayasa değişikliği

Cumhurbaşkanı Erdoğan, MHP lideri Bahçeli'yi 5 Ekim'de evinde ziyaret etmişti. 1 ay sonra iki lider bu kez Külliye'de bir araya geldi. Görüşme talebi Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan gelmiş ancak Bahçeli sıranın kendisinde olduğunu belirterek ziyaret etmeyi tercih etmiş.

Başörtüsüyle ilgili Anayasa değişikliği konusunda AK Parti heyetinin HDP'yi ziyaret etmesi nedeniyle pusuya yatanlar çoktu. HDP üzerinden Cumhur İttifakı'nda çatlak meydana getirmeyi planlıyorlardı. MHP'nin hassasiyetlerini kaşıyarak Cumhur İttifakı'nda kriz çıkaracaklarını sandılar. Bahçeli heveslerini kursaklarında bıraktı. "Sosyal medyadan Milliyetçi Hareket Partisi'ne asla istikamet çizilemeyecektir" dedi. "AK Parti heyetinin Anayasa değişikliğini görüşmek amacıyla Meclis'te grubu bulunan siyasi partileri ziyaret etmesi de son derece doğal ve doğru bir adımdır" diye konuştu.

Bahçeli'nin sağduyulu duruşu nedeniyle Cumhur İttifakı bu süreçten güçlenerek çıktı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan ile MHP Lideri Bahçeli'nin görüşmesine geçmeden önce AK Parti heyetinin CHP, İYİ Parti ve HDP'yi ziyaretinin perde arkasını aktarmak istiyorum.

CHP'NİN TAVRI OLUMSUZ

AK Parti heyeti, "Anayasa değişikliği metniyle gelmedik. Çünkü o zaman sizin düzenlemeyle ilgili değerlendirmenizi almak durumunda kaldık. Oysa biz sizin Anayasa değişikliği konusunda katkınızı talep ediyoruz" diyor. Adalet Bakanı Bekir Bozdağ, Anayasa değişikliği hakkında ayrıntılı bilgi veriyor.

CHP, Anayasa değişikliğini doğru bulmadığını ifade ediyor. Meclis'e sundukları yasa değişikliğine destek verilmesini istiyor. Prensip olarak temel hak ve hürriyetlerin referanduma götürülmesine karşı olduğunu söylüyor.

HDP'NİN TALEBİ NE OLDU

HDP ise başörtüsü yasağı karşısındaki tavırlarının net olduğunu ifade ediyorlar. Anayasa değişikliğine destek verecekleri izlenimi veriyorlar. HDP'nin hasassiyet gösterdiği nokta aileyle ilgili düzenlemede ortaya çıkıyor. HDP, Anayasa'nın 41. Maddesi'nde yapılan düzenlemede kadınların haklarının korunmasını istiyor. Kadın-erkek eşitliğinin daha güçlü bir şekilde vurgulanmasını öneriyor. Zaten AK Parti'nin hazırladığı teklifte, "Aile; kadın ve erkek arasında kurulur ve bunların eşitliğine dayanır" deniliyor.

İYİ PARTİ'NİN SORUSU

Görüşmede İYİ Parti'den ilginç bir soru geliyor. İYİ Parti heyeti, "Anayasa değişikliği 400'ün üzerinde bir oy oranıyla kabul edilse dahi referanduma götüreceksiniz mi?" diye soruyor. AK Parti heyeti, "Hayır. 400'ü geçerse referanduma götürmeyiz" diye yanıt veriyor. İYİ Parti heyeti de temel hak ve hürriyetlerin referanduma götürülmesini doğru bulmadıklarını ifade ediyor.

ERDOğAN KİME MESAJ VERDİ

AK Parti heyeti görüşmeye ilişkin izlenimlerini Cumhurbaşkanı Erdoğan'a aktarıyor. Erdoğan, kabine toplantısından sonra, "Prensip olarak temel hak ve özgürlüklerle ilgili konuların halk oylamasına götürülmesini doğru bulmuyoruz. Temennimiz de Meclis'te bu değişikliği doğrudan kabul edebilecek bir çoğunluğun doğrudan sağlanabilmesidir" diye açıklama yaptı. Muhalef medya bunu, Erdoğan geri adım attı diye sundu ama Cumhurbaşkanı Anayasa değişikliğine teklif vermeleri için muhalefete mesaj verdi. Erdoğan, muhalefete zeytin dalı uzatarak, "Gelin çözümü anayasa düzeyinde sağlayalım" demişti.

Dün de iki lider bir araya gelerek, Anayasa değişikliğinin yol haritasını belirlediler. Anayasa değişikliği Meclis'e sunulacak seviyeye geldi.

AK Parti ve MHP'nin milletvekili sayısı Anayasa değişikliği için yetmiyor. HDP'nin destek vermesi bekleniyor. İYİ Parti tereddütlü. CHP ise karşı.

Ancak Anayasa değişikliği referanduma gidecek şekilde 360'ın üzerinde bir destek sağlarsa, esas olan son tur oylamada CHP ile İYİ Parti referanduma gitmemesi için destek verip 400'ün üzerinde bir oyla kabul edilmesini sağlar mı? Neden olmasın?

6'LI MASADA KARŞILIKLI OPERASYONLAR

17 Kasım'da yapılacak toplantı öncesinde 6'lı masada gerilim büyüyor. Birbirlerine medya üzerinden operasyon çekiyorlar. Bu gidişle 6'lı masa birbiriyle kavgalı olan koalisyon hükümetlerine dönmek üzere. Daha bunlar iyi günleri. Çünkü turpun büyüğü heybede. Cumhurbaşkanı kim olacak, milletvekili listeleri nasıl şekillenecek? Bunlar 6'lı masanın önünde çok ciddi kriz konuları olarak duruyor.

1) Meral Akşener, cumhurbaşkanı adaylığı konusunda Kılıçdaroğlu'nun bir dayatma içinde olmasını istemiyor. "Noter değiliz" diye tepkisini ortaya koymuştu.

2) İYİ Parti, Kılıçdaroğlu ile seçimin kazanılamayacağına inanıyor. Akşener, cumhurbaşkanı adayının belirleneceği toplantıya İYİ Parti'nin eğilimini belirleyerek gidecek. Kılıçdaroğlu'na partim seni düşünmüyor diyecek.

3) Meral Akşener, "Başbakanlığa talibim" dedi ama İYİ Parti tabanında cumhurbaşkanı adayı olması yönündeki baskılar artıyor. Ama henüz imza toplanması aşamasına gelmiş değil. Akşener istediği anda, yarım saat içinde imzalar hazır olacak şekilde çalışılıyor.

4) İYİ Parti, Akşener olmazsa Mansur Yavaş'ı istiyor. Ama Yavaş, Kılıçdaroğlu'na rağmen adım atmayı düşünmüyor.

5) Akşener'in, Hüseyin Baş'ı 6'lı masaya ekleme manevrası ise ters tepti. DEVA, Saadet ve Gelecek Partisi masanın genişlemesini istemiyor.

6) Akşener, Mansur Yavaş üzerinden Kılıçdaroğlu'na, 6'lı masanın diğer ortakları ise Hüseyin Baş üzerinden Akşener'e operasyon çekiyor.

'AK PARTİ TARİHİN EN YÜKSEK OYUNU ALACAK' İDDİASI

SİNAN Burhan'ın başkanı olduğu Anadolu Yayıncılar Derneği'nde AK Parti Genel Başkan Yardımcısı Erkan Kandemir ve İstanbul Milletvekili Halis Dalkılıç ile bir grup gazeteci bir araya geldik.

Erkan Kandemir bir süredir, "Bu seçimlerde en yüksek oyumuzu alacağız" dediği için bunu ne dayandırdığını ve elindeki verileri merak ediyordum. Çünkü en çok endişe ettiğim nokta, AK Parti'nin erken havaya girmesiydi. AK Parti'nin en büyük rakibi erkenden rehavete kapılmak olur. Rüzgâr döndü. Ama daha yapılması gereken çok şey var. Kandemir, "Yılbaşından sonra atacağımız adımlarla oyumuzun daha artacağını görüyoruz" dedi.

Memurlar, emekliler, asgari ücretliler... Geliyor gelmekte olan.

MADDE MADDE

1) Erdoğan'ın dışarıdaki küresel liderliği içeride ise seçmene verdiği güven AK Parti'yi topladı, yeniden yükselişe geçirdi.

10.11.2022

2) AK Parti sahadaki zorluklardan besleniyor. Ekonomik sorunları çözmeden seçimin kazanılamayacağını görüyor. Yeni tedbirler yolda.

3) AK Parti söylem üstünlüğünü yeniden ele geçirdikten sonra siyaset üretmeye başladı. Önümüzdeki 3 ayı Türkiye Yüzyılı çalışmaları ile geçirecekler. Bakanlar, MKYK üyeleri ve milletvekilleri sahada olacaklar.

4) Erdoğan mitingleri sürdürecektir. 26 Kasım'da Davutoğlu'nun memleketi Konya'da, 27 Kasım'da İstanbul'da AK Parti Teşkilatıyla Galatasaray'ın Nef Stadyumu'nda, 3 Aralık'ta Şanlıurfa'da, 10 Aralık'ta ise Samsun'da olacak.

5) 6'lı masanın giderek bir umut olmaktan çıkması, AK Parti'ye yönelişte etkili oluyor.

DOĞRU SİYASET

Erkan Kandemir, "Doğru adımlar, doğru adamlar ve doğru söylemlerle tarihimizin en yüksek oyunu alacağımıza inanıyorum" diyor. AK Parti çitayı yüzde 46-47'ye çekmiş durumda.

Esfender KORKMAZ

Atatürk ve devletçilik

10 Kasım 2022 Perşembe

Devlet hem ekonominin ortalama olarak yüzde 30'unu oluşturuyor, hem de aldığı kararlarla tüm ekonomiyi etkiliyor. Küreselleşme sürecinde tüm gelişmekte olan ülkelerde ve Türkiye'de devlet dışlandı. İktisadi kalkınma yerine yalnızca GSYH'da büyüme hedefi öne çıktı. Bu nedenle piyasaya spekülasyon hâkim oldu. Başiboş piyasaya, dünyada ekonomik kriz aralığının sıklaşmasına, kriz maliyetlerini fakir halkın ve çalışanların yüklenmesine neden oldu.

Ama gelişmekte olan ülkelerde piyasa yetersizliklerinin ortaya çıkması, gelir dağılımında aşırı bozulma, yoksulluğun artması, büyüme yerine yeniden insani değerleri, gelir dağılımını ve sosyal sorunları da kapsayan kalkınmaya politikalarını ve devlet-piyasa optimum dengesinin kurulmasını öne çıkardı.

Türkiye'de ise Ekonomik istikrarın bozulmasında, yanlış politikalar yanında; kurumsal devlet yapısını bozulması, Devlette şeffaflık ve denetim yetersizliğinin ortaya çıkması, liyakat esasının bozulması, kamu altyapı yatırımlarının özelleştirilmesi de etkili oldu.

Atatürk döneminde, 1933 yılına kadar uygulanan liberal politikalar kalkınmada etkili olamadı. 1930 Dünya ekonomik buhranı nedeni ile 1932 yılında ekonomi yüzde 11 oranında daraldı. Çözüm olarak; Türkiye 1933 - 1938 arasında yoğun bir devletçilik dönemi yaşadı.

1933-1938 birinci beş yıllık sanayi planı, Cumhuriyet tarihinde kalkınmada bir başarı öyküsüdür.

O yıllarda, Özel sektörde yeterli sermaye birikimi olmadığı için, Büyük sermaye ve ileri teknoloji gerektiren sanayi devlete bırakıldı. Kurulmasına karar verilen sanayinin üretim kapasitesi ile Türkiye'nin ihtiyaç ve tüketimi arasındaki paralellik kurulması hedeflendi. Planda yirmi fabrika kurulması teklif edildi. Ekonomik gelişmenin ülkenin çeşitli yörelerine dengeli bir şekilde dağıtılması hedeflendi. Sonradan özelleştirilen KİT'lerin çoğu o yıllarda yapıldı.

Bugün artık daha iyi anlaşıldı ki, piyasa hiçbir müdahale olmadan, devletin yönlendirici ve denetleyici gücü olmadan tek başına rekabeti sağlayamaz. Piyasa başarısızlığı dediğimiz olgu ortaya çıkar.

Gelişmekte olan ülkelerde, piyasa gelişmemiş, dar ve oligopol yapıda olduğu için, fiyatlar etkin kaynak dağılımını sağlamakta yetersiz kalır. Sermaye piyasası ve vadeli döviz işlemleri piyasası sığdır.

Çoğunda demokrasi, hukuk, eğitim kurumsallaşmamıştır. Türkiye'de olduğu gibi İslam ülkelerinde kurumsallaşmaya karşı siyasi oluşumlar vardır.

Yine genel olarak, Ar-Ge, teknoloji gelişmemiştir. Gelişmiş olsaydı zaten gelişmiş ülke statüsünde olurdu.

Çin doğrudan devlet müdahalesi nedeniyle, teknoloji üretimini geliştirmiştir.

Bu nedenlerle gelişmekte olan ülkelerde piyasada rekabetin sağlanması ve kıt kaynakların en verimli alanlarda kullanılmasını sağlamak için devlet müdahalesi gereklidir. Bu müdahale aynı zamanda iktisadi ajanların yarınını görebilmesi için bir kalkınma planlaması ile yapılmalıdır.

1970 yıllara kadar daha aktif olmak üzere, ondan sonra da her zaman ve her yerde devlet, tüketiciyi korumak ve piyasa düzeninin daha iyi çalışmasını sağlamak için piyasaya müdahale etmiştir. Zira özel kesimin üretilen mallarla kamu hizmetleri gerçekte birbirini tamamlayıcı niteliktedir. Daha çok sayıda otomobil üretimi daha fazla park yerine ihtiyaç göstermesi gibi. Bu iki kesimin arz ettiği mal ve hizmetler arasındaki dengesizlik bir toplumsal dengesizliğe yol açmaktadır.

Spekülatif sermaye, hedge fonlar Devlet düzeninden ve müdahaleden hoşlanmaz. Küresel süreçte sermaye hareketlerinde aşırı liberalleşme, biz ve bizim gibi dalgalı kur sistemi uygulayan bazı gelişmekte olan ülkelerde kur baskısı yaratarak, GSYH'nın yüzde onuna ulaşan cari açıklara neden olmuştur.

1997 yılında Doğu Asya'da yaşanan ekonomik krizlerin nedeni, devlet müdahalelerinin çok yetersiz olmasıydı.

Türkiye 'de istikrar için; Devlet- piyasa optimum dengesini kurmak gerekir. Bu kapsamda, kamu özel iş birliği yolu ile yapılan pahalı altyapı yatırımlarını, elektrik dağıtımını devletleştirmek gerekir. Siyasi popülizmde kullanılan ve bu nedenle toplumsal maliyeti yüksek olan kamu bankalarını özelleştirmek gerekir. Bu bankaların tarımsal destekler gibi kamusal desteklerini hazine normal bankalar yoluyla da yapabilir.

Devlete ait sarayları Turizm amaçlı olarak özel sektöre devretmek, uçakları satmak gerekir. Siyasette devlet imkanlarını kullanan iktidardaki siyasi partilere ve cumhurbaşkanı veya başbakanlara, yasaklar getirmek ve ağır müeyyide koymak gerekir.

10 Kasım 2022, Perşembe

BAŞYAZIMEHMET BARLAS

Trump mı DeSantis mi başkan olacak?

Amerikan ara seçimleri, beklendiği gibi bir Cumhuriyetçi fırtınasıyla sonuçlanmadı. Cumhuriyetçi Parti, Temsilciler Meclisi'nde çoğunluğu ele geçirdi. Bu yazının yazıldığı saatte 198 Cumhuriyetçi, 173 Demokrat, Temsilciler Meclisi'ne seçilmişti. Ama Senato'da durum böyle gelişmedi. Şu andaki duruma göre Demokratlar'ın 48, Cumhuriyetçiler'in 47 senatörü var. Seçilirse Türk vatandaşlığını bırakacağını söyleyen Türk doktor **Mehmet Öz** ise Pensilvanya'da girdiği seçimi kaybetti. Seçimi kaybetmesinin ardından Türk vatandaşlığını bırakmayacağını açıklayan ve FETÖ'ye göz kırpan Dr. **Öz**'e sosyal medyada büyük tepki doğdu.

Bu arada Temsilciler Meclisi'ndeki çoğunluk, Cumhuriyetçi eski Başkan **Trump**'ı heyecanlandırdı. Şimdi herkes **Trump**'ın ayın 15'inde yapacağı açıklamayı bekliyor. **Trump**'ın şu an en büyük rakibi Florida'da rekor oy alan Vali **Ron DeSantis**. Yani Cumhuriyetçiler'in adayı bu ikisinden biri olacak. Ancak bizdeki altılı masadakine benzer durum Amerika'da da mevcut. Akli melekeleri yerinde olmayan Başkan **Biden** hâlâ seçime gireceğini iddia ediyor. **Biden**'in yerine getirecekleri kukla aday henüz belli değil.

MASADA İŞLER KARIŞTI

6'lı masa demişken, orada işler daha da karıştı ve gözler İyi Parti Genel Başkanı **Meral Akşener**'e çevrildi. Çünkü bir söylentiye göre **Meral Akşener**, tüm İyi Parti il başkanlarının desteğiyle cumhurbaşkanı adayı olarak gündeme oturmayı planlıyor. Önümüzdeki seçim, iktidardan çok ana muhalefetin belirleneceği bir seçim olacak gibi duruyor. Bu süreçte **Kemal Kılıçdaroğlu** ile **Meral Akşener** arasında kıyasıya bir rekabet yaşanacak.

BİR SESSİZ DEVRİM DAHA

Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile "**Alevi-Bektaşî Kültür ve**

10.11.2022

Cemevi Başkanlığı" kuruldu. Yönetimde başkan ve 11 üyeden oluşan bir Danışma Kurulu olacak. Başkanlık için 53 kişilik kadro tahsis edildi.

3 Mart 1924 yılında kurulan Diyanet İşleri Başkanlığı, beraberinde Alevilerin temsil meselesini gündeme getirmişti. Türkiye yaklaşık 100 yıldır Alevi vatandaşların temsil meselesini tartışıyordu. AK Parti iktidarı bu konuda da devrim niteliğinde bir adım attı. Bu çözümü beğenmeyen Aleviler varmış, olabilir. Diyanet İşleri Başkanlığı'nı beğenmeyen Sünniler de var. Negatif yaklaşımlardan ve çözümsüzlükten beslenenlerden çok sıkıldık. Türkiye adım adım sessiz devrimler gerçekleştiriyor. Alevi-Bektaşî Başkanlığı da bunlardan biri.

Eleştirileri bir kenara bırakarak iyi niyetlerle kurulmuş Alevi-Bektaşî Başkanlığı için neler yapılabilir bunu tartışalım. Alevi toplumunun entelektüelleri artık taşın altına elini koymalı.